



**Een leven lang  
bewegen  
in Zeewolde**

*- Voor iedereen, door iedereen -*

 **Zeewolde**

## Inhoud

<b>1. De weg naar een nieuwe nota sport en bewegen in Zeewolde</b>	<b>3</b>	
1.1 De 'oude' nieuwe rol van de gemeente	4	
1.2 Wat is er gerealiseerd?	5	
1.3 Op een interactieve wijze naar een nieuwe nota sport en bewegen	6	
<b>2. De toekomstvisie van sport en bewegen in Zeewolde</b>	<b>7</b>	
<b>3. Trends &amp; ontwikkelingen in sport en bewegen</b>	<b>9</b>	
3.1 Veranderend sport- en beweeggedrag	10	
3.2 Vitale, ondernemende sportaanbieders	10	
3.3 Aandacht voor (positieve) gezondheid	11	
3.4 De openbare ruimte als sportpark van de toekomst?	12	
3.5 Kinderen bewegen minder en zijn minder beweegvaardig	13	
3.6 Maatschappelijke waarde van sport evident	14	
3.7 Sportevenementen hebben maatschappelijk en economisch effect en dienen als vliegwiel voor ...	14	
<b>4. Van trends naar ambities</b>	<b>16</b>	
4.1 Voor iedereen	17	
4.2 Op een eigen niveau	17	
4.3 Met een eigen doel	17	
<b>5. Van ambities naar looplijnen</b>	<b>18</b>	
5.1 Sporten en bewegen in iedere levensfase	19	
5.2 Sporten en bewegen zonder beperkingen	19	
5.3 Sporten en bewegen op een eigen niveau	20	
5.4 Sporten en bewegen bij vitale, ondernemende sportaanbieders	20	
5.5 Sporten en bewegen in een omgeving die verleidt	21	
5.6 Sport en bewegen om van te genieten	21	
5.7 Hoe gaan we uitvoering geven aan deze looplijnen?	21	
<b>6. De verschillende rollen van de gemeente</b>	<b>22</b>	
6.1 Hoe zien de rollen er in de praktijk uit?	23	
<b>Bijlage 1: Betrokkenen bij interactief proces</b>	<b>24</b>	



## **De weg naar een nieuwe nota sport en bewegen in Zeewolde**

In dit hoofdstuk bespreken we de weg naar deze nieuwe visie op sport en bewegen in Zeewolde. We beginnen daarbij niet op nul. In 2016 zijn we een weg ingeslagen om te komen tot een gemeente waar sport en bewegen door inwoners, gemeente, verenigingen, maatschappelijke en commerciële organisaties wordt gedragen. Daar bouwen we op voort. Het nieuwe coalitieakkoord, landelijke trends en ontwikkelingen, lokale ontwikkelingen en veranderende aandachtspunten geven aanleiding om te komen tot een nieuwe visie op sport en bewegen.



### 1.1 De 'oude' nieuwe rol van de gemeente

Onder invloed van wettelijke, economische en maatschappelijke ontwikkelingen is de rol van de gemeente bij de uitvoering van het gemeentelijk sportbeleid meer en meer veranderd van een leidende en initiërende naar een meer ondersteunende en regisserende. Een belangrijke ontwikkeling daarbij is de decentralisatie van overheidstaken in het sociaal domein. Door de decentralisatie op de terreinen zorg, jeugd en participatie heeft de gemeente nieuwe verantwoordelijkheden gekregen. Het budget voor de uitvoering van deze taken is evenwel beperkter dan voorheen. Dit vraagt om een nieuwe aanpak. In deze nieuwe aanpak wordt ingezet op eigen kracht van mensen en op sociale netwerken. Steeds meer is in die periode dus uitgegaan van de eigen kracht en eigen verantwoordelijkheden van inwoners. Er is geprobeerd meer ruimte te creëren voor eigen initiatieven van inwoners, in samenwerking met professionals en vrijwilligers. Deze rol van de gemeente hield ook steeds vaker in dat zij optrad als regisseur. Het accent is steeds meer komen te liggen op het creëren van de juiste randvoorwaarden en condities, zodat inwoners en sportaanbieders vooral zelf konden kijken op welke manier ze uitdagingen (samen) het hoofd konden bieden en kansen konden benutten. De gemeente ondersteunde in de vorm van informatieverstrekking en toegang tot netwerken.

## 1.2 Wat is er gerealiseerd?

Gesprekken met maatschappelijke partners en uitgevoerde sportdeelname- en verenigingsonderzoeken<sup>1</sup> laten zien dat de afgelopen jaren in Zeewolde stappen zijn gezet om een sport- en beweeginfrastructuur te creëren waarin, onder regie van de gemeente, sportverenigingen, maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en commerciële sportaanbieders samenwerken om zichzelf en elkaar te versterken en aanbod te ontwikkelen dat aansluit bij de wensen en behoeften van uiteenlopende (doel)groepen.

Om dit te realiseren zijn verschillende maatregelen uitgevoerd of in gang gezet. Zo is onder andere de inzet van de buurtsportcoach gecontinueerd, die een breed pakket aan uitvoerende taken heeft zoals bijvoorbeeld het organiseren van sportkennismakingstrajecten in het onderwijs, het ontwikkelen en uitvoeren van sportaanbod voor senioren en het organiseren van sportinstuiven. Daarnaast is de gemeentelijke website uitgebreid met een introductiepagina voor sportverenigingen en andere aanbieders en is een brochure met ditzelfde aanbod ontwikkeld in hardcopy en digitaal. Voor zowel kinderen als senioren wordt een aparte editie gemaakt. Ook is de gemeente nadrukkelijker gaan kijken hoe sport en bewegen breder ingezet kan worden om, naast 'sporteigen' doelen, ook andere maatschappelijke doelen te realiseren. Zo is sport onderdeel van de Integrale uitvoeringsagenda Sociaal Domein, wordt de buurtsportcoach ingezet om meerdere doelgroepen in beweging te krijgen en zijn gesprekken in gang gezet hoe sportverenigingen en andere aanbieders hier een rol in zouden kunnen spelen. Dit 'overleg' heeft nog geen structureel karakter. Middels sportcafés wordt wel (gemeentelijke) kennis en informatie gedeeld, maar van de beoogde, nauwe samenwerking met sportverenigingen, commerciële sportaanbieders en andere organisaties/instanties is nog geen sprake. Hierdoor wordt (nog) niet integraal gekeken naar maatschappelijke vraagstukken en opgaven, maar is er ook geen structurele aandacht voor bijvoorbeeld het versterken van bestuurlijk kader, het wegnemen van knelpunten van verenigingen of het verbreden van aanbod.

Naast de aandacht voor organisatie, samenwerking en sportstimulering heeft de gemeente maatregelen getroffen die te maken hebben met de inrichting van de openbare ruimte en de accommodaties die gebruikt worden om te sporten en te bewegen. Op gemeentelijk niveau wordt bijvoorbeeld steeds meer samengewerkt om integraal naar de inrichting van de openbare ruimte te kijken, waarin dus sport en groen zijn vertegenwoordigd. We zien daarin een duidelijke verschuiving in doelen van 'het verhogen van de sport- en beweegdeelname' naar 'verbinding en samenwerking creëren tussen organisaties'. Als gekeken wordt naar het accommodatiebeleid, dan hebben meerdere ontwikkelingen plaatsgevonden. Een greep uit deze ontwikkelingen; er is een atletiekbaan aangelegd, er is een scenario ontwikkeld voor de vernieuwing van Het Bakken, het Tulpeiland is aangelegd en er zijn een beweegpark en freerunparcours aangelegd. Er heeft nog geen actualisatie van het accommodatiebeleid plaatsgevonden en ook het daarmee samenhangende subsidie- en tarievenbeleid moet nog worden aangepast.

Tot slot. De gemeente houdt middels het uitvoeren van periodiek sportdeelnameonderzoek goed zicht op het sport- en beweeggedrag van haar inwoners. De meest recente cijfers laten een wisselend beeld zien. Kinderen en jongeren sporten en bewegen minder dan in 2016. Volwassenen sporten juist meer, vooral in ongeorganiseerd verband. Mensen met een beperking sporten anno 2019 iets minder vaak dan in 2016. Het doorlopend zichtbaar maken van andere behaalde resultaten zal bij de gemeente veel meer aandacht krijgen. Ook als het gaat om de profilering van Zeewolde als sport-actieve gemeente.

---

<sup>1</sup> Sportscan (2019). Onderzoek sportdeelname gemeente Zeewolde 2019. Dalfsen: Sportscan; Sportscan (2019). Sportaanbiedersmonitor gemeente Zeewolde 2019. Dalfsen: Sportscan

### 1.3 Op een interactieve wijze naar een nieuwe nota sport en bewegen

Om te komen tot een breed gedragen nota sport en bewegen in Zeewolde zijn in de periode januari – juni 2019 meerdere interactieve sessies gehouden en gesprekken gevoerd met stakeholders als verenigingen, scholen, kinderopvangorganisaties en vrijwilligers. Hierbij is een brede groep betrokken vanuit sport, onderwijs, gezondheid, welzijn en het sociale domein. De input uit deze sessies is verwerkt in de voorliggende nota.

Een belangrijk uitgangspunt tijdens deze sessies is het Nationaal Sportakkoord geweest dat in de zomer van 2018 is getekend. Doel van het Nationaal Sportakkoord is om de organisatie en financiering van ‘de sport’ toekomstbestendig te maken, zodat iedereen in de gelegenheid wordt om met plezier te kunnen sporten of bewegen. In het Nationaal Sportakkoord zijn zes ambities geformuleerd waarop de overheid de komende jaren voortgang willen boeken.

Deze ambities zijn:

1. Inclusief sporten & bewegen
2. Duurzame sportinfrastructuur
3. Vitale sport- en beweegaanbieders
4. Positieve sportcultuur
5. Vaardig in bewegen
6. Topsport die inspireert

Om deze ambities te realiseren heeft de overheid gemeenten, sport- en beweegaanbieders en andere (potentiële) partners opgeroepen op lokaal niveau hieraan uitvoering geven. In de gemeente Zeewolde doen we dat door de voorliggende nota zoveel mogelijk te laten aansluiten op het Nationaal Sportakkoord en op basis van de visie een lokaal sportakkoord te sluiten.



## 2

### **De toekomstvisie van sport en bewegen in Zeewolde**

Het is juli 2024 en in Parijs staan de Olympische Zomerspelen op het punt van beginnen. Ook Zeewolde is in de ban van de Olympische Spelen en dat zie je op allerlei manieren terug. Want de afgelopen jaren heeft de gemeente flink geïnvesteerd in de sport- en beweeginfrastructuur, de organisatiegraad van sport en bewegen en de betaalbaarheid van sport. Sport en bewegen is daardoor ook steeds meer 'gewoon' geworden. We doen het altijd en overal. Gaan we niet wandelen, hardlopen of freerunnen, dan gaan we wel fietsen. Voor, tijdens of na het werk. Alleen of samen met vrienden, burens of familie.



Het is anno 2024 ook al lang niet meer de vraag of sport en bewegen kan bijdragen aan het realiseren van doelstellingen in andere domeinen, zoals gezondheid, leefbaarheid, economie, educatie en het sociale domein. En ook de voorwaarden zijn inmiddels bepaald en zoveel mogelijk gecreëerd om deze maatschappelijke rol te vervullen. Zo zijn in Zeewolde alle sportaanbieders ondernemend en maatschappelijk actief, de buurtsportcoaches nemen een sleutelpositie in bij de ontwikkeling van aanbod en het verbinden van partijen en er is aanbod voor iedereen die wil sporten, bewegen of aan een actieve leefstijl wil werken. Sportverenigingen zijn zich bewust van de rol die zij daarin kunnen spelen en de invloed die ze kunnen hebben.

De gemeente Zeewolde zet zich daar voor in en daagt sportaanbieders en maatschappelijke organisaties uit hieraan bij te dragen. Wij hebben een sport- en beweeg inclusieve samenleving waar voor iedereen een plek is om te sporten, te bewegen, en waar door iedereen sport- en beweegactiviteiten kunnen worden georganiseerd. Of het nu de korfbalvereniging is, of het groepje senioren dat zich iedere woensdagmorgen verzameld in het sportpark om lekker een stuk te gaan wandelen en daar na afloop een kopje koffie drinkt. Wij zetten ons in om kansen te creëren voor sport en bewegen en deze te verzilveren, zodat iedereen kan sporten of bewegen, op een eigen niveau met een eigen doel. Dat doen we als gemeente samen met onze verenigingen, maatschappelijke partners en inwoners!



# 3

## Trends & ontwikkelingen in sport en bewegen

In dit hoofdstuk beschrijven we kort de belangrijkste trends en ontwikkelingen op het gebied van sport en bewegen. Deze bepalen het kader hoe we de komende jaren naar sport en bewegen kijken en waar we in deze nota op anticiperen. Er wordt telkens een schets gegeven van een landelijke trend of ontwikkeling, waarna in de *cursieve* tekst de situatie in Zeewolde uiteen wordt gezet. Hierbij is gebruik gemaakt van lokaal sportdeelnameonderzoek, verenigingsonderzoek en interactieve sessies die zijn gehouden met sportverenigingen, onderwijsinstellingen, kinderopvangorganisaties en andere maatschappelijke partners. Een overzicht van deze betrokkenen is te vinden in de bijlage.



### 3.1 Veranderend sport- en bewegedrag

Mensen die graag sporten of bewegen doen dat steeds minder vaak bij een sportvereniging. Deze 'anders georganiseerde' sporters vinden hun plek bij fitnesscentra, andere commerciële sportaanbieders, wijkcentra, het bedrijf waar ze werken, organiseren het zelf met vrienden en familie en sporten of bewegen zo juist op momenten dat het hen goed uitkomt. Vooral volwassenen sporten steeds vaker op deze manier. De belangrijkste reden is dat men tegenwoordig op flexibele momenten willen sporten en een 'traditioneel' lidmaatschap bij een vereniging past daar minder goed bij. Sommige verenigingen herkennen deze trend en spelen daar op in met hun lidmaatschappen en aanbod.

*Zeewolde wijkt niet af van dit landelijke beeld. De vijf sporten die de afgelopen twaalf maanden door volwassenen het vaakst zijn beoefend zijn fitness (individueel), wandelsport, hardlopen/joggen, fitness (groepsverband) en wielrennen/toerfietsen. En de meeste volwassenen in Zeewolde sporten of bewegen ongeorganiseerd. Zij doen dit op de momenten dat het hun het beste uitkomt. Kinderen en jongeren sporten nog steeds het vaakst in verenigingsverband.<sup>2</sup>*

10

### 3.2 Vitale, ondernemende sportaanbieders

In Nederland hebben we een enorm sterke sportinfrastructuur met meer dan 28.000 sportverenigingen, zeker een miljoen vrijwilligers en ook steeds meer professionals die deze verenigingen ondersteunen. Er is veel discussie in de sportwereld over hoe duurzaam en toekomstbestendig deze infrastructuur is. Moeten sportaanbieders zich aanpassen aan de veranderende maatschappij en de veranderende (sport)behoefte van de mens? Veranderen om te veranderen lijkt niet zo zinvol. Aanpassen aan de veranderende omgeving om te overleven, is wel heel zinvol, zo blijkt uit onderzoek. Een **open club** is een voorbeeld van een vereniging die inspeelt op haar veranderende omgeving.

<sup>2</sup> Sportscan (2019). *Onderzoek sportdeelname gemeente Zeewolde 2019*. Dalfsen: Sportscan

Een **open club** kenmerkt zich door een open houding van de kartrekkers en betrokkenen bij de club. Een dergelijke vereniging is een ontmoetingsplek waarbij eigen leden, andere regelmatige bezoekers van de club en de buurtbewoners worden uitgenodigd om te sporten en om bij de vereniging betrokken te raken en te blijven. Een open club is ondernemend en richt zich op een langetermijnvisie en staat daarom nooit stil. Zij denkt vraag- en buurtgericht en gaat steeds opnieuw na wat de behoeften zijn en speelt daarop in.

*Sportaanbieders in Zeewolde bewegen steeds meer en vaker mee met de veranderende maatschappij en sportbehoefte van de inwoners van Zeewolde en stellen zich ook steeds meer open voor andere (doel)groepen dan alleen hun eigen leden. Zo zijn er meerdere voorbeelden van verenigingen, commerciële sportaanbieders of anders georganiseerde initiatieven die een aanbod hebben voor mensen met een beperking of mensen in een kwetsbare maatschappelijke positie (bijv. financieel, cultureel of anderszins). Het werven en betrekken van 'nieuwe' doelgroepen wordt, met name door sportverenigingen, wel als knelpunt ervaren. Sportverenigingen hebben ook aandacht voor een positieve sportcultuur. Wel is het zo dat trainers, coaches en begeleiders die 'hogere opgeleid' zijn nog vaak bij de 'hogere' teams betrokken zijn en minder bij de 'lagere' teams, waar de vraag naar pedagogisch/didactisch onderlegde trainers misschien wel veel groter is. Daarnaast is het zo dat verenigingen in Zeewolde, en daarin wijken zij niet af van het landelijke beeld, continu aandacht besteden aan ledenwerving, het behouden van leden, de sfeer en cultuur binnen de club en het werven van voldoende vrijwilligers. De belangrijkste knelpunten voor verenigingen liggen op het vlak van behoud en werving van leden, werven en behouden van kader, accommodatie en financiën.<sup>3</sup> Als het gaat om het investeren in accommodaties, hebben meerdere verenigingen ideeën en ambities, maar lopen zij tegen financiële knelpunten aan. Een vraag die bijvoorbeeld door sportverenigingen wordt gesteld is, in hoeverre de gemeente Zeewolde garantstellingen kan verlenen, waardoor verenigingen een lening kunnen krijgen voor de investering die zij willen doen.*

### 3.3 Aandacht voor (positieve) gezondheid

De komende decennia neemt de totale vraag naar zorg aanmerkelijk toe, onder andere vanwege de vergrijzing. Ze verandert ook van karakter, doordat chronische aandoeningen het beeld van de gezondheidszorg gaan bepalen. Het aantal mensen met een chronische aandoening zal het aantal mensen met een tijdelijke aandoening ver overtreffen. Het voorkómen van chronische aandoeningen wordt hierdoor een belangrijke opgave voor de gezondheidszorg. Verder kan de gezondheidszorg door vroeg in te grijpen veel doen om erger te voorkomen als mensen toch een chronische aandoening krijgen. De gezondheidszorg zal daarom de komende jaren een grote verandering moeten doormaken: van ziekte en zorg (zz) naar gezondheid en gedrag (gg). Sport en bewegen kan een belangrijke preventieve en voorwaardenscheppende rol vervullen in deze verandering.

<sup>3</sup> Sportscan (2019). *Sportaanbiedersmonitor gemeente Zeewolde 2019*. Dalfsen: Sportscan



*De gemeente Zeewolde wil haar inwoners, het bedrijfsleven, maatschappelijke partners en het onderwijs inspireren en aanmoedigen om voor alle inwoners de gezonde keuze de makkelijk(st)e te maken. In de Integrale uitvoeringsagenda Sociaal Domein zijn de ambities en inspanningen opgenomen waar de gemeente de komende jaren aan gaat werken. Sport en bewegen wordt door de gemeente gezien als een belangrijke pijler om invulling te geven aan deze ambities en inspanningen.*

### **3.4 De openbare ruimte als sportpark van de toekomst?**

Een andere landelijke ontwikkeling is het in werking treden van de Omgevingswet in 2021 en de uitwerking daarvan voor sport en bewegen (zie ook veranderend sport- en beweeggedrag). Het idee van deze wet is om verbanden in de fysieke leefomgeving te leggen en één overkoepelend en richtinggevend beeld over dat gebied voor de langere termijn te maken. Dat moet leiden tot een duurzame ontwikkeling van de leefomgeving. Voor sport en bewegen zijn de inrichting van de openbare ruimte, accommodatiebeleid, zwembaden en sportvelden, preventie en samenwerking tussen verenigingen aspecten die verbonden zijn aan deze verandering. De Omgevingswet wordt zo een haakje voor tal van thema's waar gemeenten met sport en bewegen aandacht voor kunnen hebben. Veel individuele en ongebonden sporters benutten de openbare ruimte steeds vaker voor hardlopen, wandelen of fietsen. Sporten in de openbare ruimte wordt daardoor steeds zichtbaarder. Het lijkt een kwestie van tijd voordat de openbare ruimte het 'grootste sportpark' in iedere gemeente wordt. De drempel om te gaan sporten is gelijk ook een stuk lager, mits de voorwaarden zoals voldoende groen, aantrekkelijk openbare sport- en speeltoestellen en aansprekende programma's om te kunnen sporten en bewegen aanwezig zijn.

*Zeewolde leent zich uitermate voor sport en bewegen in de openbare ruimte met haar 'groen/blauwe karakter'. Ze heeft een aantal openbare sportparken en de openbare ruimte is ingericht met verscheidene sport- en speelvoorzieningen. Ook wordt geïnvesteerd in nieuwe voorzieningen als sport- en speelplekken in de buurt, eiland, De Blauwe Diamant en een beweegparcours en freerunparcours. Verder is de gemeente verantwoordelijk voor het maaien van de waterplanten in het Wolderwijd ten behoeve van het uitoefenen van verschillende watersporten. De potentie van de openbare ruimte kan nog beter worden benut. In de eerste plaats als gekeken wordt naar de private parken. Deze zijn 'open', maar worden vooral 's avonds en in het weekend 'bespeeld' door de gebruikers. Overdag is er weinig tot geen bedrijvigheid. Het gebruik door bijvoorbeeld kinderdagverblijven of ouderenorganisaties die overdag arrangementen aanbieden, zou bijvoorbeeld tot de mogelijkheden kunnen behoren. In de tweede plaats zou nog meer dan nu het geval is op een integrale wijze gekeken kunnen worden naar de inrichting van de openbare ruimte, waarbij 'sport' en 'groen' elkaar nog beter weten te vinden. Dit geldt zowel voor de samenwerking tussen afdelingen binnen de gemeente, als om de samenwerking tussen partijen in het werkveld. De betrokkenheid vanuit de sport zou in beide gevallen vergroot kunnen worden.*



### 3.5 Kinderen bewegen minder en zijn minder beweegvaardig

Er zijn tal van aanwijzingen dat kinderen beduidend minder fit, motorisch minder vaardig en zwaarlijviger zijn dan zo'n 30 jaar geleden. Dit werd opnieuw bevestigd in het Peilingsonderzoek Bewegingsonderwijs waaruit blijkt dat groep-8 leerlingen in 2016 minder fit en vaardig zijn dan in 2006.<sup>4</sup> Het percentage Nederlanders dat voldoende beweegt (kernindicator de Beweegrichtlijnen/Nederlandse Norm Gezond Bewegen) verschilt per leeftijdsgroep. In 2017 voldeden kinderen (4 t/m 11 jaar) het vaakst aan de Beweegrichtlijnen (56%), gevolgd door 18 t/m 64 jarigen (50%). Voor ouderen (65 plussers) was dit 37%. Als wordt ingezoomd op mensen met een lichamelijke beperking plus een chronische aandoening dan gaat het slechts om 16%. Jongeren (12 t/m 17 jaar) voldeden het minst vaak aan de Beweegrichtlijnen (31%). Jongeren en jong volwassenen zijn tevens kampioen zitten met een gemiddelde van 10,4 uur per dag.

*Onze gemeente lijkt deze landelijke trend te volgen. Van de jeugd in Zeewolde doet 77% buiten de gymlessen aan sport. In 2016 was de sportdeelname 81%. Jongens doen minder aan sport dan meisjes (73% om 81%).*

*Dat was in 2016 ook het geval (79% om 83%). Ook als het gaat om bewegen, voldoen minder kinderen aan de norm dan in 2016 (2016; 60% vs. 2019; 45%). Mogelijke verklaringen voor het niet halen van de normen zijn dat kinderen vaker met de auto naar school worden gebracht, en dat ouders zelf vaak het verkeerde voorbeeld geven. Kinderen en jongeren die niet sporten bij een verenigingen, geven aan dat ze andere dingen hebben om te doen (concurrentie met andere activiteiten). Kinderen en jongeren die stoppen bij een sportverenigingen geven aan dat de ze sport niet meer leuk vonden, een andere sport hebben gekozen of te druk zijn met andere dingen.<sup>5</sup> Over de kwaliteit van het aanbod en de beweegvaardigheid van kinderen in Zeewolde bestaat geen eenduidig beeld. Partners in sport, onderwijs en kinderopvang constateren een minder hoog beweegniveau van kinderen dan vroeger en geven aan dat het leren spelen en bewegen meer aandacht zou moeten krijgen en op een meer integrale wijze zou moeten worden aangepakt. Hierbij spelen bijvoorbeeld onderwijs, kinderopvang, fysiotherapie en jongerenwerk een rol.*

<sup>4</sup> Onderwijsinspectie (2018). *Peilingsonderzoek Bewegingsonderwijs 2016-2017*. Utrecht: Onderwijsinspectie.

<sup>5</sup> Sportscan (2019). *Onderzoek sportdeelname gemeente Zeewolde 2019*. Dalfsen: Sportscan.



### 3.6 Maatschappelijke waarde van sport evident

Vandaag de dag neemt sport en bewegen steeds meer een centrale plaats in binnen onze samenleving. Sport en bewegen is in haar diversiteit en verscheidenheid nog steeds een groeiende sector in het sociaal, maatschappelijk, gezondheids- en economisch domein. Er is geen enkele discussie of sport maatschappelijke waarde heeft. Onderzoek laat steeds weer zien dat sport de potentie heeft bij te dragen aan tal van maatschappelijke thema's, zoals gezondheid, integratie, sociale cohesie, lokale trots en het tegengaan van overgewicht.<sup>6</sup> Sport wordt dus steeds meer gezien als middel om doelen te bereiken die in onze maatschappij belangrijk zijn.

De waarde van sport en bewegen voor gemeenten laat zich ook steeds beter uitdrukken. Deze zogenaamde Social Return on Investment (SROI) blijkt uit onderzoek van Rebel en het Mulier Instituut.<sup>7</sup> Het maatschappelijk rendement van de investeringen in sport en bewegen in Nederland wordt geschat op 2,51. De maatschappelijke opbrengsten zijn dus 2,51x zo hoog als de kosten; oftewel alle investeringen samen leveren maatschappelijke meerwaarde op.

#### *De Buurtsportcoach in het sociale domein*

Er zijn dus volop mogelijkheden om sport en bewegen in te zetten ten behoeve van het sociale domein. Bijvoorbeeld met de inzet van de Buurtsportcoach. Deze kan nog beter worden ingezet voor de aanpak van actuele maatschappelijke vraagstukken. In mei 2018 is er een adviesrapport 'Van impuls naar duurzaamheid?' uitgekomen waarin men pleit om van brede impuls naar een nog meer structureler karakter te gaan en de buurtsportcoach kan daarin een belangrijke rol spelen. Met name op de ambitie om verbindingen aan te gaan tussen sport, zorg, onderwijs en het sociale domein.

*Sport en bewegen wordt in Zeewolde steeds vaker gezien als middel om, naast sportieve, ook andere beleidsdoelstellingen te bereiken. Zo worden met de inzet van buurtsportcoaches verschillende initiatieven ondersteund, is er aandacht voor sport en bewegen voor mensen met een beperking en wordt door de gemeente gekeken hoe sport nog meer kan bijdragen in (1) het realiseren van doelen in het sociaal domein en (2) het creëren van economische effecten. Toch blijven dit incidentele projecten en programma's en ontbreekt het aan een integrale visie op hoe de maatschappelijke waarde van sport en bewegen beter kan worden benut.*

### 3.7 Sportevenementen hebben maatschappelijk en economisch effect en dienen als vliegwiel voor ...

Nederland heeft de laatste jaren een behoorlijke 'track record' opgebouwd van aansprekende sportevenementen. Of het nu gaat om het WK en EK Beach-volleybal, het EK vrouwenvoetbal, de Giro of de triathlon in Almere, in Nederland worden in toenemende mate sportevenementen georganiseerd.<sup>8</sup> Zo vinden er in Nederland meer dan 600 sportevenementen plaats en vier op de tien volwassenen Nederlanders bezoekt minimaal één maal per jaar een klein of groot sportevenement of neemt er deel aan (meer dan 5 miljoen per jaar). Sportbeleidsmakers beschouwen sportevenementen in toenemende mate als effectieve beleidsinstrumenten waarmee op maatschappelijk en economisch gebied veel is te bereiken.

<sup>6</sup> Sociaal Cultureel Planbureau/ Mulier Instituut (2018). *Rapportage sport 2018*. Den Haag: SCP. <https://www.sportenbewegenincijfers.nl/toekomstverkenning>

<sup>7</sup> Rebel, Mulier Instituut (2019). *De Social Return On Investment (SROI) van sport en bewegen*. Rotterdam: Rebel.

<sup>8</sup> Hover, P., Straatmeijer, J. & Breedveld, K. (2014). *Sportevenementen in Nederland – over sportevenementen en hun maatschappelijke betekenis*. Nieuwegein: Arko Sports Media.



Uit het brancherapport 'Sportevenementen in Nederland' blijkt dat sportevenementen steeds meer als hefboom (of vliegwiel) worden gebruikt voor bijvoorbeeld participatie en cohesie, sport- en beweegdeelname economie, kennisontwikkeling en educatie ('side events') de identiteit van een land, stad of regio. Ook op regionaal niveau is sprake van toenemende aandacht voor de acquisitie en organisatie van sportevenementen. Het maatschappelijk en economisch rendement van sport kan steeds beter met gerichte maatregelen worden vergroot.

Zo worden bij topsportevenementen side-events georganiseerd om de maatschappelijke impact te vergroten. De komende jaren wordt een toename verwacht van het aantal (top)sportevenementen, waarbij de samenwerking tussen tal van partijen in het oog springt.

*In Zeewolde worden meerdere grotere en kleinere sporttoernooien, wedstrijden en evenementen georganiseerd. Voorbeeld hiervan zijn de Zeewolde Endurance, zeilwedstrijden op het Wolderwijd, de Nieuwland Marathon, Dogsurvival en het wandelevenement Z tot Z. Maar ook de Konings spelen, sportdagen en schoolsporttoernooien kunnen aan dit rijtje worden toegevoegd. Via onder andere de evenementenkalender van Sportservice Flevoland en Puur Zeewolde worden evenementen in Zeewolde gepromoot. In het huidige evenementenbeleid zou wel meer de koppeling gemaakt kunnen worden hoe het sportieve, maatschappelijke en economische rendement van sportieve en recreatieve evenementen kan worden vergroot, onder andere door in samenhang de evenementenkalender samen te stellen en te promoten.*

# 4

## **Van trends naar ambities**

Onder het motto 'Een leven lang bewegen in Zeewolde – voor iedereen door iedereen' wil de gemeente dat iedere inwoner gestimuleerd en gesteund wordt om een leven lang te bewegen, op een eigen niveau en met een eigen doel. Dat doel kan voor iedereen anders zijn. Of je nu wilt werken aan je gezondheid en vitaliteit, het gewoon leuk vindt om te sporten of het beste uit jezelf wilt halen in jouw sport. Wij creëren een omgeving waarin dat kan!



#### 4.1 Voor iedereen

Wij willen een laagdrempelig sport- en beweegaanbod voor kinderen, jongeren, volwassenen en senioren dat aansluit bij hun specifieke wensen, behoeften en kenmerken. Ditzelfde geldt voor mensen met een fysieke, verstandelijke of zintuigelijke beperking en mensen in een kwetsbare maatschappelijke positie. Dit aanbod ontwikkelen en promoten we samen met sportaanbieders, maatschappelijke partners, professionals, vrijwilligers en de doelgroep zelf, zodat optimaal gebruik wordt gemaakt van kennis en ervaring uit de praktijk.

#### 4.2 Op een eigen niveau

We willen realiseren dat inwoners een leven lang op hun eigen niveau met plezier kunnen blijven sporten en bewegen. De basis daarvoor wordt gelegd bij het jonge kind. Wij vinden het belangrijk dat kinderen in Zeewolde op de juiste manier worden geïntroduceerd in de sport- en bewegcultuur. Sommige kinderen hebben bijzondere talenten, zij moeten de kans krijgen die talenten verder te ontwikkelen. Andere kinderen hebben ondersteuning nodig om motorisch vaardiger te worden, zodat ook zij plezier kunnen beleven aan bewegen en beter mee kunnen doen. Samen met het onderwijs en de sport ontwikkelen we een systeem waarin herkenning en ontwikkeling van talent centraal staat.

#### 4.3 Met een eigen doel

We vinden dat iedereen moet kunnen genieten van sport en bewegen, met een eigen doel. Daarom stimuleren we de breedtesport, zodat inwoners actief kunnen deelnemen aan sport en bewegen, hebben we aandacht voor talenten die hun sportieve dromen willen najagen en organiseren we sportieve en recreatieve evenementen voor alle inwoners die niet per se zelf actief willen zijn, maar graag kijken naar sport en misschien toch geïnspireerd raken om zelf actief te worden.





# 5

## **Van ambities naar looplijnen**

Om uitvoering te geven aan onze ambities, zijn zes met elkaar samenhangende looplijnen te onderscheiden. De uitvoering van deze looplijnen moet zichtbaar bijdragen aan de brede ambitie 'Een leven lang bewegen in Zeewolde – voor iedereen door iedereen.'

## 5.1 Sporten en bewegen in iedere levensfase

Mensen hebben verschillende redenen om wel of niet te sporten of bewegen in hun vrije tijd. Het is goed voor de gezondheid, je leert nieuwe mensen kennen en veel mensen vinden het een leuke vrijetijdsbesteding. Tegelijkertijd kost sporten en bewegen ook tijd, geld en energie, wat mensen misschien liever aan andere zaken besteden. Om meer mensen aan het sporten en bewegen te krijgen, willen wij de drempels om te gaan beginnen zo laag mogelijk maken en de voordelen ervan benadrukken. De motivaties en belemmeringen voor sporten en bewegen zullen echter niet voor iedereen hetzelfde zijn. Met name de levensfase speelt hierin een rol. En daar spelen we op in. Of het nu gaat om senioren die met pensioen gaan, of jonge, werkende ouders die vanwege een drukke agenda minder toekomen aan sporten en bewegen.

Wij stimuleren het sport- en beweeggedrag van inwoners van Zeewolde door partners uit onderwijs, welzijn, gezondheid en sociaal te stimuleren en ondersteunen om aanbod te ontwikkelen en te implementeren waarbij rekening wordt gehouden met verschillen tussen levensfasen. Door ons beleid specifiek te richten op verschillende levensfasen wordt een aanbod gecreëerd waarbinnen iedere inwoner van Zeewolde een sport- of beweegactiviteit kan beoefenen die aan zijn of haar wensen voldoet, op ieder moment in zijn of haar leven. Zo is het bijvoorbeeld voor jongvolwassenen vooral belangrijk dat flexibel sporten wordt gefaciliteerd, zodat dit goed valt in te passen in hun drukke leven. Daarentegen hebben ouderen vaak genoeg vrije tijd, maar is er binnen deze groep wel vraag naar begeleiding en advies bij het sporten door fysiotherapeuten en artsen wat betreft gezondheid en vitaliteit, of sociaal-cultureel werkers die ouderen bijvoorbeeld in contact kunnen brengen met activiteiten in de buurt.

## 5.2 Sporten en bewegen zonder beperkingen

Wij willen de sport- en beweegdeelname van mensen met een beperking of mensen in een kwetsbare maatschappelijke positie (bijv. financieel, cultureel of anderszins), en de sociale participatie van deze groepen vergroten. Dit doen we door de interactie en samenwerking tussen onderwijs, sport en andere maatschappelijke partners te stimuleren zodat een uitbreiding en verbreding van het aanbod ontstaat. De buurtsportcoaches in Zeewolde spelen hierin een belangrijke rol, maar ook blijven we aansluiting zoeken bij het programma Grenzeloos Actief van de provincie Flevoland. Daarnaast geven we uitvoering aan het Jeugdfonds Sport & Cultuur, waarmee we kinderen en jongeren met financiële achterstanden ondersteunen om te kunnen sporten. Tot slot zullen gemeentelijke beleidsafdelingen nadrukkelijker en integraal met elkaar gaan samenwerken om flexibeler in te kunnen spelen op vragen en opgaven uit de samenleving.



### 5.3 Sporten en bewegen op een eigen niveau

We gaan uit van het principe 'Iedereen Heeft Talent' en stimuleren dat iedereen het beste uit zichzelf haalt. Om jonge kinderen uit te dagen om het beste uit zichzelf te halen en daarvoor passend sport- en beweegaanbod op te zetten is het belangrijk om het beweegniveau van kinderen in beeld te brengen. Pas als het beweegniveau wordt herkend, kan passend aanbod worden aangeboden en de juiste begeleiding worden gegeven in de ontwikkeling van het kind op weg naar een leven lang sporten of bewegen. Hiervoor is het noodzakelijk dat beïnvloeders in de omgeving van het kind (scholen, ouders, sportverenigingen) gaan samenwerken om optimale begeleiding te bieden in hun ontwikkeling. We stimuleren dat onderwijs en sport hierin beter samenwerken, zodat een programma wordt ontwikkeld waarin kinderen worden getest op zowel motorische ontwikkeling, persoonlijke eigenschappen, als interesses. Met de testen wordt een duidelijk beeld verkregen van het beweegniveau van de kinderen, waarna een passend aanbod kan worden aangeboden of ontwikkeld aangeboden, zodat kinderen met plezier sporten en bewegen, maar ook beter kunnen worden in hun tak van sport. Daarnaast blijven we investeren in het Flevolands Talentfonds. Vanuit dit fonds kunnen talenten subsidie krijgen voor bijvoorbeeld een trainingsstage, een belangrijk sporttoernooi en medische begeleiding.



### 5.4 Sporten en bewegen bij vitale, ondernemende sportaanbieders

We gaan samen met sportverenigingen zorgen dat inwoners van Zeewolde met plezier sporten en bewegen. Sportverenigingen blijven namelijk een belangrijke partner en we benadrukken dat zij al een maatschappelijke functie vervullen door het faciliteren van de sportactiviteiten. We werken samen met verenigingen een plan uit waarin duidelijk staat omschreven hoe verenigingen zich kunnen ontwikkelen tot vitale en maatschappelijke organisaties. Dit kan variëren van het aanbieden van activiteiten voor kwetsbare groepen tot het openstellen van de accommodatie voor initiatieven uit de buurt. Hierbij stimuleren we ondernemendheid. Dit is een kans voor de vereniging maar geen plicht. Verenigingen die dat nodig hebben, ondersteunen we om tot een duurzaam gezonde bedrijfsvoering te komen. De buurtsportcoach kan hierin een rol vervullen. Zelfstandigheid is daarbij het uitgangspunt. We blijven de Sportaanbiedersmonitor uitvoeren om op basis daarvan verenigingen gericht te kunnen ondersteunen.

#### *Toekomstig accommodatiebeleid*

We ontwikkelen samen met sportverenigingen en andere aanbieders een nieuwe visie op een duurzame sportinfrastructuur in Zeewolde. Daarnaast nemen we ons huidige subsidie- en tarievenbeleid onder de loep. Daarbij is de betaalbaarheid van de sport in Zeewolde een belangrijk uitgangspunt. Tevens gaan we met de sportverenigingen duurzaamheid als thema vertalen naar maatregelen om accommodaties duurzamer en energiezuinig te kunnen exploiteren. Op die manier kunnen de sportverenigingen toekomstbestendig en efficiënter hun eigen accommodaties beheren en exploiteren.

We streven naar vitale verenigingen en om dat te bereiken is instandhouding en vitalisering van accommodaties noodzakelijk. Om dat te bereiken zal de gemeente waar mogelijk ondersteunen.<sup>8</sup> Verder gaan we met de sportverenigingen in gesprek om te verkennen hoe we de sportparken breder kunnen inzetten, met als doel het ontsluiten van de sportparken zodat deze meer divers gebruikt kunnen worden, zowel overdag als in de avond. We gaan tot slot de mogelijkheden verkennen op welke manieren sportverenigingen een bijdrage kunnen leveren aan gezamenlijk gebruik door bijvoorbeeld hun accommodatie beschikbaar te stellen voor onderwijs, specifiek aanbod voor ouderen te creëren, of de sportaccommodatie als startpunt voor een activiteit in te zetten, zoals bijvoorbeeld een wandelgroep of fietsclub. Vooruitlopend op bovengenoemde ontwikkelingen is het van belang antwoord te krijgen op de vraag welke rol de gemeente moet spelen binnen toekomstig accommodatiebeleid, wanneer sportaanbieders aan zet zijn en hoe dat gefaciliteerd kan worden.

### 5.5 Sporten en bewegen in een omgeving die verleidt

Wandelen, hardlopen en fietsen zijn laagdrempelige vormen van bewegen die bijna alle inwoners van Zeewolde kunnen doen. Steeds meer inwoners maken volop gebruik van de openbare ruimte om te bewegen. Juist ook deze groep gaan we nog beter faciliteren door bij de inrichting van ruimte nadrukkelijk de verbinding te maken met andere beleidsterreinen zoals recreatie, ruimtelijke ordening en beheer openbare ruimte. Daarnaast blijven we onderhoud plegen aan het Wolderwijd, ten behoeve van de watersport. En juist omdat er zoveel mogelijk zijn als het gaat om sporten en bewegen in de openbare ruimte, houden we oog voor opkomende trendsporten en spelen daar, waar nodig en mogelijk, op in door aanpassingen door te voeren.

### 5.6 Sport en bewegen om van te genieten

Bij de herziening van het evenementenbeleid zal vanuit sport gekeken worden op welke toekomstige evenementen ingezet moet worden. We gaan daarbij voor evenementen, waar een koppeling tussen sportstimulering, passieve deelname, actieve deelname, economisch rendement en publiciteitswaarde kan worden gemaakt. We kiezen voor evenementen die aansluiten bij het karakter van het dorp en die optimaal bijdragen aan beweeg- en sportstimulering. Zodoende kiezen we voor wedstrijdssporten die deelnemers en toeschouwers aanspreken en vanuit onze infrastructuur en kennis bij ons dorp passen.

### 5.7 Hoe gaan we uitvoering geven aan deze looplijnen?

Om uitvoering te geven aan de uitgezette looplijnen wordt een lokaal uitvoeringsplan met maatregelen opgesteld. Daarin wordt opgenomen welke mensen, middelen, methoden en programma's worden opgestart, dan wel gecontinueerd, om de ambities uit deze nota te realiseren. Aan het uitvoeringsplan wordt een lokaal sportakkoord gekoppeld, waarin samen met partners afspraken worden vastgelegd over de wijze waarop het uitvoeringsplan wordt uitgevoerd en wie waar verantwoordelijk voor is. Het proces om te komen tot een lokaal sportakkoord wordt begeleid door een procesbegeleider.

Naast een lokaal uitvoeringsplan zal gekeken worden in hoeverre aansluiting kan worden gezocht bij het samenwerkingsverband **Meerinzicht** als het gaat om de gezamenlijke projecten, de inzet van buurtsportcoaches en bijvoorbeeld de ondersteuning van sportverenigingen.<sup>10</sup>

---

<sup>9</sup> Voorbeelden van ondersteuning waar aan gedacht kan worden en die elders worden toegepast zijn duurzaamheids subsidies, garantstellingen en ondersteuning middels kennis en innovaties.

<sup>10</sup> Meerinzicht is de samenwerking van de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde.

# 6

## **De verschillende rollen van de gemeente**

Zoals u heeft gelezen nemen we als gemeente in de toekomst verschillende rollen in bij het realiseren van de ambities uit deze nota. We onderscheiden drie rollen, die van regisseur, facilitator en stimulator.

## 6.1 Hoe zien de rollen er in de praktijk uit?

In de praktijk zal blijken dat we als gemeente in verschillende fases van een programma, project of proces een andere rol innemen. Hieronder geven we enkele voorbeelden ter verduidelijking.

### *De gemeente als regisseur/facilitator*

Een voorbeeld van een proces waarin de rol van de gemeente regisserend en faciliterend is, is de nieuwe inzet van de buurtsportcoaches in Zeewolde. Bij de start zal de gemeente sterk regisserend te werk gaan, onder andere middels het opstellen van een koersdocument en het aanstellen van een coördinator. Deze zal zaken agenderen, initiëren, ontwikkelen en partijen bij elkaar brengen. Als na verloop van de voorwaarden zijn gecreëerd om wat meer op afstand de voortgang te volgen, zal de rol van de gemeente iets meer verschuiven van regisserend naar faciliterend.

### *De gemeente als stimulator/facilitator*

Een voorbeeld van een ontwikkeling waarbij de rol van de gemeente stimulerend/faciliterend is, is het introduceren/ontwikkelen van een programma waarbij kinderen in het onderwijs worden getest op zowel motorische ontwikkeling, persoonlijke eigenschappen, als interesses. De rol van de gemeente is bij de start stimulerend door het proces te initiëren en aan te jagen en vloeit snel over in een faciliterende rol. Op het moment dat bepaalde voorwaarden zijn gecreëerd gaat de gemeente over op een andere rol, waarbij minder inzet vanuit de gemeente wordt geleverd en meer van externe partijen vanuit onderwijs en sport.

### *De gemeente als facilitator*

In de gemeente Zeewolde is door een aantal sportverenigingen het initiatief genomen om een Sportplatform op te zetten. Het platform wil de onderlinge samenwerking tussen stakeholders op het terrein van sport en bewegen optimaliseren om gezamenlijk bij te dragen aan een actieve leefstijl en verhoging van de sport- en beweegdeelname in Zeewolde. De (toekomstige) rol van de gemeente zou zich het best kunnen laten omschrijven als (licht) faciliterend. Zo kan gedacht worden praktische ondersteuning door het beschikbaar stellen van locaties, koffie en thee en andere facilitaire zaken.

### *De gemeente als actief facilitator*

In de gemeente Zeewolde wordt een lokaal sportakkoord opgesteld. We nemen daarin als gemeente een actief faciliterende rol in door een sportformateur in te schakelen en de voorwaarden te creëren om samen met het werkveld te komen tot een set aan afspraken om uitvoering te geven aan de voorliggende nota en het realiseren van onze ambities.

## Bijlage 1: Betrokkenen bij interactief proces

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de organisaties, verenigingen en instellingen die direct of indirect betrokken zijn geweest bij de totstandkoming van deze nota.

Organisatie/Vereniging/Instelling/Professional	
1	Atletiekvereniging Zeewolde
2	Burgertafel Zeewolde
3	Buurtsportcoaches Zeewolde Sportief & Gezond
4	Dansschool UDX
5	Fysio Houtwal
6	Fysiotherapie Altius Zeewolde
7	Gastouderbureau Alles Kidzz
8	GO! Kinderopvang
9	Het sportpunt
10	Mountainbikevereniging Zeewolde
11	Ouderencomplex Kruidenberg
12	Roeivereniging Amenophis
13	Sportservice Flevoland
14	Stichting beheer De Horst
15	Stichting Talentontwikkeling Zeewolde
16	Straathoekwerk nummer 13
17	Voetbalvereniging Zeewolde
18	Volleybalvereniging Zeewolde
19	Zwembad het Baken